

DOI: 10.46340/eppd.2020.7.5.3

Anastasiia Vatamaniuk

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6820-4315>

Yurii Fedkovych Chernivtsi National University, Ukraine

PROCEDURAL ASPECTS OF DETERMINING REFUGEE STATUS IN THE KINGDOM OF SPAIN

Анастасія Ватаманюк

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Україна

ПРОЦЕДУРНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ СТАТУСУ БІЖЕНЦЯ В ІСПАНСЬКОМУ КОРОЛІВСТВІ

Spain southwestern external border of the European Union, the fourth largest economy in the eurozone and one of the most populous in the EU, receiving only 1% of the total number of asylum applications lodged in the European Union. In the article, the author analyzes the evolution of the legal framework and the order and current situation regarding international protection in Spain, including the specifics of asylum in Seuet and Melilla. The author demonstrates the changes and reforms of the basic Law 5/1984, which regulates the right to asylum and refugee status, and how the first Law on Asylum was adapted to the migration situation in Spain in different years. The country's migration policy, externalization of borders, visible and important problems both in the management of the asylum procedure and in the refugee reception system, will explain why Spain is one of the countries with fewer asylum applications than other countries of the European Union.

Keywords: refugees, asylum, international protection, Asylum Act, Spain.

Протягом 2015 року криза біженства у Європі зайняла вагоме місце в обговоренні на порядку денному у міжнародній спільноті. Більше, ніж будь-коли, стосовно даної проблеми, спостерігались заяви та дебати у ЗМІ, а Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН) назвало дану проблему „найбільшою кризою біженців після Другої світової війни”¹.

За даними Євростату, протягом 2015 року до Іспанії подано близько 14 600 заяв на отримання притулку, це більш ніж удвічі перевищує кількість зареєстрованих у 2014. Однак 2015 рік слідував тенденції останніх років, і Іспанія продовжує отримувати тільки 1% від усіх заяв про отримання притулку, поданих в Європейському Союзі, який 2016 року перевищив 1 200 000. Окрім історичних, політичних та навіть культурних міркувань, в Іспанії, ці цифри викликають певні питання щодо можливостей надання притулку та функціонування міжнародної система захисту, як країни з найбільш густонаселеною територією в Європейському Союзі.²

Екскурс по правовій базі міжнародного захисту в Іспанії, аналіз процедури та виклики системи надання притулку, включаючи специфіку Сеути та Мелільї, єдиних зовнішніх сухопутних кордонів ЄС з Африкою, автор має на меті у статті роз'яснити причини, чому Іспанія отримує таку низьку кількість заяв на отримання притулку.

Три роки громадянської війни та понад 40 років військової диктатури сприяли тому, що здебільшого ХХ століття Іспанія була країною, звідки з'являються біженці, а не країною притулку для біженців³. Під час демократичного переходу, 22 липня 1978 року, через 27 років після підписання у Женеві, Іспанія ратифікувала Конвенцію про статусу біженців (Женевська конвенція), основу

¹ *Refugees and migrants entering and crossing Europe via the Mediterranean and Western Balkans routes (Desperate journeys)*. <<http://www.unhcr.org/58b449f54>>.

² *Asylum quarterly report 2015. Eurostat*. <<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/6049358/7005580/Asylum-Quarterly-Report-Q2-2015.pdf/1cb26b1c-69ef-4f39-889fda07862b414d>>. (2020, вересень, 15).

³ Sánchez, Legido A. (2009). Entre la obsesión por la seguridad y la lucha contra la inmigración irregular: a propósito de la nueva Ley de Asilo. *Revista electronica de estudios internacionales*, 18, 1-32.

міжнародного права щодо біженців, на якій базуються різні системи захисту біженців у всьому світі. Хоча Іспанія, приблизно на три десятиліття відстала від сусідніх країн у законодавчому врегулюванні проблеми біженців, але з ратифікацією вона таки набула законних інструментів для їх захисту. Тому зараз, майже через 40 років, варто проаналізувати як країна адаптується до своїх зобов'язань визначених в Конвенції, і як відбувається еволюція законодавства в сучасній умовах в системі міжнародного захисту.

Поза важливим міжнародним, історичним та політичним виміром, існування права на притулок визначається як одна із найскладніших сфер системи Європейського Союзу¹. Однією з причин цієї складності є взаємозв'язок між національним законодавством, співпрацею спільнот та міжнародними зобов'язаннями з прав людини, що підписано кожною державою-членом. Тому законодавча база, викладена нижче національних, громадських та міжнародних прав в Іспанії, є метою подальшого аналізу, як впливає або як це повинно впливати на практиці на міжнародну систему захисту в країні.

Конституція Іспанії 1978 р. у своїй статті 13.4 стверджує, що „закон встановлює терміни, в які громадяни інших країн та особи без громадянства можуть користуватися правом притулку в Іспанії”², тому право на притулок виступає не як основне право, а як юридична можливість. Однак таке право в значній мірі обумовлено міжнародними зобов'язаннями, які Іспанія взяла на себе із підписанням Женевської конвенції 1951 р. та спільним законодавством, оскільки, на відміну від імміграційного права, міжнародний захист – це право громади, яке вже було представлено в Амстердамському договорі 1996 року, де встановлено, що Європейський Союз має розробити спільну політику щодо притулку, додаткового захисту та тимчасового захисту, у відповідності із Женевською конвенцією від 28 липня 1951 р.

Незважаючи на те, що, Конституція Іспанії обумовлює здійснення права надання притулку, Закон про притулок вийшов лише в 1984 року.³ Найбільш важливими положеннями Закону 5/1984 були, встановлення двох диференційованих тверджень: право на притулок та визнання статусу біженця. Подвійність та ототожнення в законі, фактично стали проблемою⁴, оскільки вони спричинили плутанину щодо того, чи є притулок суб'єктивним правом особи чи, навпаки, правом держави надавати захист на свій розсуд⁵. Однак протиріччя були не в цьому, головною причиною, що спонукала уряд провести докорінну реформу через десять років, було те, що процедура надання притулку була занадто спрощеною, що призводило до зловживанням інститутом.

Тому, реформа 1994 року в Іспанії стала неминучою. Закон 9/1994 про внесення змін до Закону 5/1984 вніс дві дуже суттєві зміни: розмежував подвійний статус права на притулок і надання статусу біженця; та запровадив прискорену процедури розгляду заяв на отримання притулку як для заяв, зареєстрованих на території, так і для заяв, зареєстрованих на кордоні. Реформа була суперечливою та критикувалась громадськими організаціями, особливо щодо запровадження прискореної прикордонної процедури, яка вимагала від заявників на міжнародний захист залишатись на прикордонних постах Іспанії, доки уповноважене управління не прийме рішення про розгляд та обробку запиту.

Попередня реформа виявилась не достатньо дієвою та ефективною, в результаті на зміну Закону 9/1994 знову стає реформований Закон 12/2009, що регулює право на притулок та додатковий захист. На Європейській раді в Тампері, що відбулася в 1999 р. члени ЄС взяли на себе зобов'язання створити Спільну європейську систему притулку (SECA), але Іспанія змінила своє законодавство про надання притулку лише через десять років, у грудні 2009 року. Зрештою, мова йшла про впровадження, так званої, першої фази SECA – Дублінського регламенту, в який входить постанова про визначення першою відповідальною державою за розгляд заяви про міжнародний захист, поданої в одній із країн-членів. Постанова Дублінського регламенту і до якої включена безпосередньо

¹ Peers, S. (2010). *EU justice and home affairs law*. Oxford: Oxford University Press.

² *Constitucion Española* (Congreso de España). <<http://www.congreso.es/consti/constitucion/indice/index.htm>>. (2020, вересень, 14).

³ Ley 5/1984 reguladora del derecho de asilo y de la condición de refugiado. *Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado*. <<https://www.boe.es/eli/es/l/1984/03/26/5>>. (2020, вересень, 14).

⁴ Gil Bazo, M.T. (1998). The Role of Spain as a Gateway to the Schengen Area: Changes in the Asylum Law and their Implications for Human Rights. *International Journal of Refugee Law*, 10(1-2), 214-229.

⁵ Fullerton, M. (2005). Inadmissible in Iberia: The fate of asylum seekers in Spain and Portugal. *International Journal of Refugee Law*, 17(4), 1-46.

іспанська правова система з трьох директив, відомих як „Директива або визначення статусу біженця”¹, „Директива про процедуру надання притулку”² та „Директива про умови прийому”³, а також деякі положення, що стосуються возз’єднання сім’ї, включених до загальної Директиви для всіх громадян третіх країн, які також постраждали від біженців⁴. Іншими словами, довгоочікуваний Закон, який, прийшов із запізненням, і який, як зазначають багато хто з іспанських науковців, хоча і містив позитивні аспекти, все одно залишає важливі питання невирішеними⁵ та навіть у деяких аспектах це являє собою явний провал⁶.

Міжнародна система захисту мігрантів в Іспанії регулюється Законом 12/2009 від 30 жовтня, що встановлює право на притулок та додатковий захист (Закон про притулок надалі). Станом на 2016 рік, закон все ще є чинним в Іспанії, а його застосування обумовлено збільшенням кількості африканських біженців в країні та світовою кризою біженства.

Відсутність законних альтернатив у Європейському Союзі доступу до міжнародного захисту за межами території притулку може суперечити міжнародним зобов’язанням щодо захисту біженців⁷, а сучасна реальність така „доступ до території залишається передумовою доступу до систем притулку держав-членів”⁸.

До набрання чинності Закону 12/2009 Іспанія була винятком із цього правила, оскільки попередній закон встановлював можливість запиту на надання притулку в посольствах та консульствах⁹. Проте стаття 38 нового закону обмежує таку „можливість” послів та уповноважених осіб, щоб попередити їх сприяння для перетину кордонів та подання запитів на притулок. Беручи до уваги, що через п’ять років після набрання чинності цей регламент не був затверджений, на практиці неможливо подати запит на притулок поза межами Іспанії, тут відіграють роль скоріше юридичні питання та враховується Візовий кодекс ЄС, який у статті 25 встановлює, що візи можуть надаватися коли держава вважає за необхідне „з гуманітарних причин або з національних інтересів або у зв’язку з міжнародним зобов’язанням”¹⁰.

Таким чином Іспанія унеможливила запит на надання притулку поза межами країни або, принаймні, ускладнила, на практиці один із законних шляхів, який часто використовували біженці в умовах кризи.

Враховуючи практичну можливість отримання притулку за межами Іспанії, варто зазначити три основних способи подання запиту на міжнародний захист, залежно від того де перебуває шукач притулку: на прикордонному пункті, на іспанській території, або затримані Центрами інтернування іноземців (далі СІЕ). Залежно від місця подання запиту на отримання міжнародного притулку, використовують дві основні процедури оформлення та прийняття запитів.

¹ Directiva 2004/83/CE, del Consejo, de 29 de abril, por la que se establecen normas mínimas relativas a los requisitos para el reconocimiento y el estatuto de nacionales de terceros países o apátridas como refugiados o personas que necesitan otro tipo de protección internacional y al contenido de la protección concedida. *Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado*. <<https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=DOUE-L-2004-82290>>. (2020, вересень, 14).

² Directiva 2005/85/CE, del Consejo, de 1 de diciembre, sobre normas mínimas para los procedimientos que deben aplicar los estados miembros para conceder o retirar la condición de refugiado. *Diario Oficial de la Unión Europea*. <<https://www.boe.es/doue/2005/326/L00013-00034.pdf>>. (2020, вересень, 14).

³ Directiva 2003/9/CE del Consejo, de 27 de enero de 2003, por la que se establecen normas mínimas para la acogida de los solicitantes de asilo en los estados miembros. *Diario Oficial de la Unión Europea*. <<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:031:0018:0025:ES:PD>>. (2020, вересень, 14).

⁴ Directiva 2003/86/CE, del Consejo, de 22 de septiembre, sobre el derecho de reagrupación familiar. *Diario Oficial de la Unión Europea*. <<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:251:0012:0018:ES:PD>>. (2020, вересень, 14).

⁵ Martínez Escamilla, M., Sánchez Tomas, J. M., Segovia, B. (et al.). (2015). *Rechazos en frontera: Frontera sin derechos?*. Madrid: Universidad Complutense, 39-58.

⁶ Garpaloro, J. (2010). Una nueva ley para el asilo en tiempos de crisis. *Centro de Estudios Políticos y Constitucionales*. Madrid, 95-140.

⁷ Moreno-Lax, V. (2008). Must EU Borders Have Doors for Refugees? On the Compatibility of Visas and Carrier Sanctions with Member States? Obligations to Provide International Protection to Refugees. *European Journal of Migration and Law*, 10(3), 315-364.

⁸ *Annual Report on the Situation of Asylum in the European Union 2012*. Malta.

⁹ Ley 5/1984 reguladora del derecho de asilo y de la condición de refugiado. *Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado*. <<https://www.boe.es/eli/es/l/1984/03/26/5>>. (2020, вересень, 14).

¹⁰ *Визовий кодекс ЄС* (в редакції 2013 года). <https://krass56.ru/visa_codex.html>. (2020, вересень, 14).

Якщо запити подані на прикордонному пункті та в СІЕ, тоді процедура оформлення відбувається на кордоні, якщо запити подані на території Іспанії, тоді процедура прийняття проходить на території подання.

Розглядаючи першу процедуру прийому запитів на отримання притулку, слід звернутись до статей 21 та 22 Закону про притулок в Іспанії, та відповідно до дозволеного директивами та Шенгенським кодексом про кордони, які вказують, що особа, яка відповідає відповідним вимогам при в'їзді на територію Іспанії, має можливість подати запит про міжнародний захист у прикордонному пункті. Це прискорена і не нова процедура, в якій після складеної формальної першої співбесіди, заявник „залишатиметься у дозволених установах з метою очікування”¹. Однак слід зазначити, що зміни до Закону про притулок 2009 року внесли важливі корективи, які мають вирішальний вплив на міграційну систему в Іспанії. Наприклад, Міністерство внутрішніх справ, у відповідь на запит про отримання притулку поданого на кордоні, замість розгляду, як це було у випадку із попереднім законом, може відмовити у цьому проханні протягом чотирьох днів.

Рішення про відхилення заяви, у чотириденний термін здійснене на кордоні, повинно відповідати Європейським директивам щодо транспортування іноземців, які Іспанія зобов'язана дотримуватись. Одним з основних положень для транспонування має бути визначена причина, з якої запит може бути відхилений, так як встановлено Директивою 2005/85/ЄС (Директива про процедури) у статті 25, вони були зменшені до формальних причин. В результаті змінами 2009 року до Закону про притулок, у статті 21.1 встановлено що причини для відмови можуть бути: відсутність компетентних осіб розглядати заявки; відсутність вимог щодо отримання дозволу на проживання в третій країні, де немає ризику для життя; подорож з безпечної країни; виявлення повторного звернення; або особа є громадянином країни ЄС. Така процедура прикордонного контролю запроваджена в 1994 році і яку адаптували до реалій в 2009 році полегшило Іспанії виконання ролі агенту південного кордону для ЄС.

Як вже зазначалось вище, після офіційного оформлення запиту Міністерство внутрішніх справ може відмовити заявнику або не прийняти його запит протягом чотирьох днів, проте також потрібно вказати, що дану резолюцію можна оскаржити особисто і максимум протягом двох днів. У цьому сенсі, принаймні в цьому аспекті, зміни законодавства 2009 року показали, що на практиці всі дотримання прикордонного контролю залишаються дуже ефективним фільтром для запобігання в'їзду в Іспанію. Особлива згадка в цьому розділі заслуговує на можливість судового перегляду рішення про відмову або неприйнятність, таким чином закон встановлює, що може бути подано апеляцію до адміністративної юрисдикції.

Друга процедура прийому запитів на отримання притулку, – це коли особа, яка має намір просити міжнародного захисту, вже перебуває на території Іспанії. Процедура розпочинається з подання запиту в регламентованих установах залежно від провінції Іспанії. За відсутності нормативних актів практична частина подання запиту на притулок залежить від провінції, де знаходиться заявник. Якщо він знаходиться в Мадриді, як правило, запит оформляється в Управлінні у справах біженців та притулку при Міністерстві внутрішніх справ, а якщо прохач притулку перебуває в іншій провінції, все буде залежати від того, під чиєю юрисдикцією є національна поліція або офіс іноземців. До прикладу: в Мадриді національна поліція підпорядковується напямую центральній владі, тоді як власні відділи поліції діють в Андалусії, Арагоні, Астурії, Галіції та Валенсії, а в решті провінцій поліція підпорядковується регіональній владі.

Процедура обробки запиту, незалежно від того, чи була вона оформлена на прикордонному пункті, чи на території чи в СІЕ, дає підставу діяти за затвердженим регламентом який відповідає Управлінню у справах біженців та притулку при Міністерстві внутрішніх справ (далі OAR) з центром в Мадриді. На цьому етапі запит поглиблено вивчають, і кожен інспектор має можливість провести повторну співбесіду із заявником особисто. Така процедура мала покращити і полегшити роботу OAR, але виявилось, що при обробці пакету документів доходило до значної затримки у наданні відповіді: з відведеного терміну на відповідь у шість місяців деякі відповіді затримувались до трьох років.

Тривала затримка, разом із практикою замороження справ деяких національностей (особливо з Кот-д'Івуару, Малі та останнім часом України), та недотримання законодавчих положень, сприяє

¹ Ley 12/2009, de 30 de octubre, reguladora del derecho de asilo y de la protección subsidiaria. *Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado*. <<https://www.boe.es/buscar/pdf/2009/BOE-A-2009-17242-consolidado.pdf>> (2020, вересень, 15).

недовірі до системи міжнародного захисту, що виступає одним із факторів який пояснює низьку кількість запитів на притулок поданих до Іспанії.

Після прийому поданого запиту, OAR подає пакет документів на розгляд до Міжвідомчої Комісії у справах біженців та надання притулку (CIAR) – колегіальний орган, до складу якого входять представники департаменту внутрішньої та зовнішньої політики, юстиції, імміграції, які в свою чергу дають рекомендацію Міністерству внутрішніх справ, уповноваженому органу відмовити або надати право притулку чи додатковий захист. Варто звернути увагу, що УВКБ ООН бере участь у роботі цієї Комісії, але без права голосу. Така форма вирішення справ зазвичай проводиться раз на місяць і виступає як хороша практика іспанської системи, проте з дуже низьким обсягом обробки кількості запитів, якщо взяти до уваги роздільну здатність процедури прийому. Наприклад, протягом другого кварталу 2015 року CIAR вирішив 750 справ, тоді як Болгарія із приблизною кількістю запитів за такий самий період (3710 в Іспанії проти 4100 у Болгарії) розглянула 2160¹.

У рамках дослідження міжнародного захисту в Іспанії, анклавів міста Сеута та Мелілья заслуговують на особливу увагу. Географічне положення міст, а також їх статус єдиних зовнішніх сухопутних кордонів ЄС з Африкою, зі спільними питаннями, які вирішувались різними урядами Іспанії, за останні десятиліття, сильно вплинули на доступ до міжнародного захисту в Сеуті та Мелільї, а отже, і по всій Іспанії.

Незважаючи на те, що іспанське законодавство дозволяло та регулювало доступ до процедури відкриття офісів з питань надання притулку в Сеуті та Мелільї з 1994 року, за 20 років не було оформлено жодної заяви про притулок у сухопутних прикордонних пунктах, які розділяють Мелілью та Сеуту з марокканськими містами Надор та Тетуан відповідно². Так тривало до вересня 2014 року, коли в Мелільї було оформлено перший запит на отримання притулку³. Після першого запиту надійшло ще кілька заяв протягом жовтня та листопада 2014 року, в результаті чого Міністерство внутрішніх справ оголосило про створення „Центрального офісу з питань надання притулку та міжнародного захисту на прикордонних постах Сеути та Мелільї”⁴.

Як зазначив у звіті 2014 року УВКБ ООН, створення таких офісів було важливим прогресом в політичному плані, однак це не спричинило жодних суттєвих змін, це було ні що інше, як засіб дотримуватися положень закону. Виконавчий орган оголосив, що заявки будуть оброблятися в рамках прикордонної процедури, заявникам не доведеться перебувати у конфліктних місцях, вони залишатимуться на території Сеути і Мелільї або в Центрі тимчасового перебування іммігрантів, або їм нададуть приватне житло.

Окрім того, що відкриття таких офісів було важливим політичним прогресом для Іспанії, варто звернути увагу на період відкриття установ, що збіглося із загостренням конфлікту в Сирії, звідки сирійські біженці починають прибувати до Сеути та Мелільї. Восени 2013 року, беручи до уваги практичну відсутню можливість попросити притулку на кордонах, біженці були змушені нелегально в'їжджати в автономні міста, орендуючи паспорти марокканців. На момент подання першої заяви про притулок у вздовж кордону було зафіксовано близько 2000 біженців сирійської національності, які нелегально потрапили в Мелілью⁵. Відкриття офісів, спричинили повну зміну в тенденції еволюції процедури надання притулку і протягом 2015 року 80% сирійських біженців, які увійшли в Мелілью, звернулись з проханням про надання притулку на прикордонному пункті Бені-Ензар⁶. В контексті

¹ Asylum quarterly report 2015. *Eurostat*. <<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/6049358/7005580/Asylum-Quarterly-Report-Q2-2015.pdf/1cb26b1c-69ef-4f39-889fda07862b414d>>. (2020, вересень, 15).

² España: ACNUR insta a poner fin a las devoluciones automáticas en Ceuta y Melilla. *ACNUR*. <<https://www.acnur.org/noticias/press/2016/5/5b0c1e98b/espana-acnur-insta-a-poner-fin-a-las-devoluciones-automaticas-en-ceuta-y-melilla.html>>. (2020, вересень, 14).

³ España: ACNUR insta a poner fin a las devoluciones automáticas en Ceuta y Melilla. *ACNUR*. <<https://www.acnur.org/noticias/press/2016/5/5b0c1e98b/espana-acnur-insta-a-poner-fin-a-las-devoluciones-automaticas-en-ceuta-y-melilla.html>>. (2020, вересень, 14).

⁴ El asilo en cifras (2008-2014). *Ministerio del Interior*. <<http://www.interior.gob.es/web/archivos-y-documentacion/documentacion-y-publicaciones/publicaciones-descargables/extranjeria-y-asilo/asilo-en-cifras>>. (2020, вересень, 13).

⁵ España: ACNUR insta a poner fin a las devoluciones automáticas en Ceuta y Melilla. *ACNUR*. <<https://www.acnur.org/noticias/press/2016/5/5b0c1e98b/espana-acnur-insta-a-poner-fin-a-las-devoluciones-automaticas-en-ceuta-y-melilla.html>>. (2020, вересень, 14).

⁶ ACNUR da la bienvenida a la creación de oficinas de asilo en puestos fronterizos de Ceuta y Melilla. *ACNUR*.

цього варто звернути увагу, що відкриття таких установ, які надають допомогу в оформленні запитів на отримання притулку, виявилось критичним для формування довіри до системи міжнародного захисту в Іспанії та, як наслідок, збільшення кількості заяв на притулок, особливо в Мелільї.

Отже, розглядаючи міграційну політику країни, аналізуючи видимі та важливі проблеми як в управлінні процедури надання притулку, так і у системі прийому біженців, та досліджуючи законодавчі реформи автор приходиться до висновку, що саме через такі дії, реформи та політичні зміни Іспанія виступає як одна з країн з найменшою кількістю запитів на надання притулку, ніж інші країн Європейського Союзу.

References:

1. ACNUR da la bienvenida a la creación de oficinas de asilo en puestos fronterizos de Ceuta y Melilla [UNHCR welcomes the creation of asylum offices at the border posts of Ceuta and Melilla]. *ACNUR* [UNHCR]. <<https://www.acnur.org/noticias/press/2014/11/5b0c1a5669/acnur-da-la-bienvenida-a-la-creacion-de-oficinas-de-asilo-en-puestos-fronterizos-de-ceuta-y-melilla.html>>. (2020, September, 14). [in Spanish].
2. *Annual Report on the Situation of Asylum in the European Union 2012*. Malta. [in English].
3. Asylum quarterly report 2015. *Eurostat*. <<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/6049358/7005580/Asylum-Quarterly-Report-Q2-2015.pdf/1cb26b1c-69ef-4f39-889fda07862b414d>>. (2020, September, 15). [in English].
4. *Constitucion Española* (Congreso de España) [Spanish Constitution (Congress of Spain)]. <<http://www.congreso.es/consti/constitucion/indice/index.htm>>. (2020, September, 14). [in Spanish].
5. Directiva 2003/86/CE, del Consejo, de 22 de septiembre, sobre el derecho de reagrupación familiar [Directive 2003/86 / EC, of the Council, of September 22, on the right to family reunification]. *Diario Oficial de la Unión Europea* [Official Journal of the European Union]. <<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:251:0012:0018:ES:PD>>. (2020, September, 14). [in Spanish].
6. Directiva 2003/9/CE del Consejo, de 27 de enero de 2003, por la que se establecen normas mínimas para la acogida de los solicitantes de asilo en los estados miembros [Council Directive 2003/9 / EC, of January 27, 2003, which establishes minimum standards for the reception of asylum seekers in member states]. *Diario Oficial de la Unión Europea* [Official Journal of the European Union]. <<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:031:0018:0025:ES:PD>>. (2020, September, 14). [in Spanish].
7. Directiva 2004/83/CE, del Consejo, de 29 de abril, por la que se establecen normas mínimas relativas a los requisitos para el reconocimiento y el estatuto de nacionales de terceros países o apátridas como refugiados o personas que necesitan otro tipo de protección internacional y al contenido de la protección concedida [Directive 2004/83 / EC, of the Council, of April 29, which establishes minimum standards regarding the requirements for the recognition and status of third-country nationals or stateless persons as refugees or persons who need another type of international protection and the content of the protection granted]. *Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado* [State Agency Official State Gazette]. <<https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=DOUE-L-2004-82290>>. (2020, September, 14). [in Spanish].
8. Directiva 2005/85/CE, del Consejo, de 1 de diciembre, sobre normas mínimas para los procedimientos que deben aplicar los estados miembros para conceder o retirar la condición de refugiado [Council Directive 2005/85 / EC, of December 1, on minimum standards for the procedures that member states must apply to grant or withdraw refugee status]. *Diario Oficial de la Unión Europea* [Official Journal of the European Union]. <<https://www.boe.es/doue/2005/326/L00013-00034.pdf>>. (2020, September, 14). [in Spanish].
9. El asilo en cifras (2008-2014) [Asylum in figures (2008-2014)]. *Ministerio del Interior* [Ministry of Interior]. <<http://www.interior.gob.es/web/archivos-y-documentacion/documentacion-y-publicaciones/publicaciones-descargables/extranjeria-y-asilo/asilo-en-cifras>>. (2020, September, 13). [in Spanish].
10. España: ACNUR insta a poner fin a las devoluciones automáticas en Ceuta y Melilla [Spain: UNHCR urges an end to automatic returns in Ceuta and Melilla]. *ACNUR* [UNHCR]. <<https://www.acnur.org/noticias/press/2016/5/5b0c1e98b/espana-acnur-insta-a-poner-fin-a-las-devoluciones-automaticas-en-ceuta-y-melilla.html>>. (2020, September, 14). [in Spanish].
11. Fullerton, M. (2005). Inadmissible in Iberia: The fate of asylum seekers in Spain and Portugal. *International Journal of Refugee Law*, vol.17(4), 1-46. [in English].
12. Garpaloro, J. (2010). *Una nueva ley para el asilo en tiempos de crisis*. *Centro de Estudios Políticos y Constitucionales* [A new law for asylum in times of crisis. Center for Political and Constitutional Studies]. Madrid. [in Spanish].
13. Gil Bazo, M.T. (1998). The Role of Spain as a Gateway to the Schengen Area: Changes in the Asylum Law and their Implications for Human Rights. *International Journal of Refugee Law*, vol. 10(1-2), 214-229. [in English].

<<https://www.acnur.org/noticias/press/2014/11/5b0c1a5669/acnur-da-la-bienvenida-a-la-creacion-de-oficinas-de-asilo-en-puestos-fronterizos-de-ceuta-y-melilla.html>>. (2020, вересень, 14).

14. Ley 12/2009, de 30 de octubre, reguladora del derecho de asilo y de la protección subsidiaria [Law 12/2009, of October 30, regulating the right to asylum and subsidiary protection]. *Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado* [State Agency Official State Gazette]. <<https://www.boe.es/buscar/pdf/2009/BOE-A-2009-17242-consolidado.pdf>> (2020, September, 15). [in Spanish].
15. Ley 5/1984 reguladora del derecho de asilo y de la condición de refugiado [Law 5/1984 regulating the right to asylum and refugee status]. *Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado* [State Agency Official State Gazette]. <<https://www.boe.es/eli/es/l/1984/03/26/5>>. (2020, September, 14). [in Spanish].
16. Martínez Escamilla, M., Sánchez Tomas, J. M., Segovia, B. (et al.). (2015). *Rechazos en frontera: Frontera sin derechos?* [Rejections at the border: Border without rights?]. Madrid: Universidad Complutense. [in Spanish].
17. Moreno-Lax, V. (2008). Must EU Borders Have Doors for Refugees? On the Compatibility of Visas and Carrier Sanctions with Member States? Obligations to Provide International Protection to Refugees. *European Journal of Migration and Law*, vol. 10(3), 315-364. [in English].
18. Peers, S. (2010). *EU justice and home affairs law*. Oxford: Oxford University Press. [in English].
19. *Refugees and migrants entering and crossing Europe via the Mediterranean and Western Balkans routes (Desperate journeys)*. <<http://www.unhcr.org/58b449f54>>. [in English].
20. Sánchez, Legido A. (2009). Entre la obsesión por la seguridad y la lucha contra la inmigración irregular: a propósito de la nueva Ley de Asilo [Between the obsession with security and the fight against irregular immigration: about the new Asylum Law]. *Revista electronica de estudios internacionales* [Electronic journal of international studies], vol. 18, 1-32. [in Spanish].
21. *Vizovyy kodeks YES (v redaktsii 2013 goda)* [EU Visa Code (as amended in 2013)]. <https://krass56.ru/visa_codex.html>. (2020, September, 14). [in Russian].